

รายงานการวิจัย

ทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
Community's Attitude to Mangrove Conservation in Sikao District,
Trang Province

อภิรักษ์ สงรักษ์
วาจิสรา จันทรักษ์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณประโยชน์ ประจำปี 2547

จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

พ.ศ. 2549

รายงานการวิจัย

ทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
Community's Attitude to Mangrove Conservation in Sikao District,
Trang Province

อภิรักษ์ สงรักษ์
วาจิสรา จันทรักษ์

เลขที่... ๕๐.๐๑๘
เลขที่...
เลขที่... 3
วันที่... 4 ก.ย. 255๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณประจำปี 2547

จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง

ห้องสมุด

มทร.ศรีวิชัย ภา.ตรัง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

พ.ศ. 2549

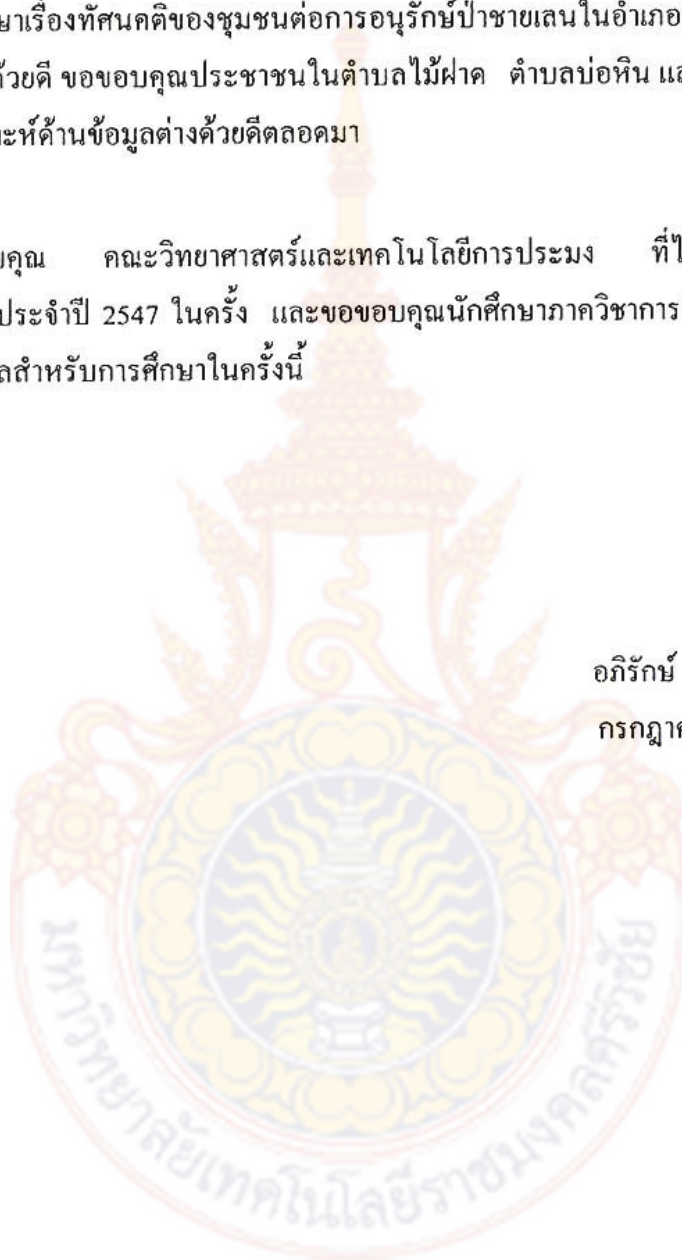
คำนิยม

การศึกษาเรื่องทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณประชาชนในตำบลไม้ฝาด ตำบลบ่อหิน และ ตำบลเขาไม้แก้ว ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่างด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง ที่ได้อุดหนุนงบประมาณ สำหรับการวิจัยประจำปี 2547 ในครั้ง และขอขอบคุณนักศึกษาภาควิชาการจัดการประมงทุกคนที่ได้ช่วยเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

อภิรักษ์ สงรักษ์

กรกฎาคม 2549

ทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนในอำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง

อภิรักษ์ สงรักษ์¹ วาจิศา จันทรักษ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาทัศนคติของประชาชนในอำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง ต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเสีเกา จำนวน 120 ราย แยกตามกลุ่มอาชีพได้แก่ข้าราชการ เกษตรกร ก้าขาย ชาวประมง และนักเรียนนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 45.00 มีการนับถือพุทธมากที่สุดร้อยละ 71.70

ความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเสีเกาเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 63.30 ในเรื่องป่าชายเลนเป็น แหล่งสร้างรายได้ ส่วนในกลุ่มอาชีพข้าราชการ นักเรียนนักศึกษาร้อยละ 50.00 เห็นด้วยมากในเรื่องป่าชายเลนมีประโยชน์เป็นแนวป้องกันภัยธรรมชาติ และทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพดี โดยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอาชีพ พบว่าระดับความคิดเห็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($P < 0.01$)

ทัศนคติของประชาชนในชุมชนเสีเกาต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยส่วนใหญ่พบว่าเห็นด้วยมากที่สุดในการต้องการอนุรักษ์ และต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ต้องการให้มีการตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงเข้ามารับผิดชอบในการจัดการและอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยเฉพาะ เพื่อการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

¹ สาขาวิชาการจัดการประมง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

² สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

Community's Attitude to Mangrove Conservation in Sikao District, Trang Province

Apirak Songrak¹ Wajisa Jantarak²

ABSTRACT

The study of people's attitude to mangrove conservation in Sikao district, Trang province by used interviewing 120 sample, to separate by occupation group as : government official, agriculturland, **commerce**, **fisherman** and student. The results showed that the most of people was low educated 45.00 % and was Buddhist 71.70%.

The mostly population in Sikao district, the fisherman were have high attitude to resources mangrove can income. The government official and student were high approve 50% to the mangrove has prohibit nature and the environment to better and compare relationship of various factors to the community's attitude to conservation by occupation were different attitudes. (P<0.01) **The most of people want extension about resources conservation , using mangrove and to support organization especially for useful sustainable.**

¹ Department of Fishery Management , Faculty of Science and Fisheries Technology, Rajamangala University of technology Srivijaya, Trang Campus

² Department of General Management , Faculty of Science and Fisheries Technology, Rajamangala University of technology Srivijaya, Trang Campus

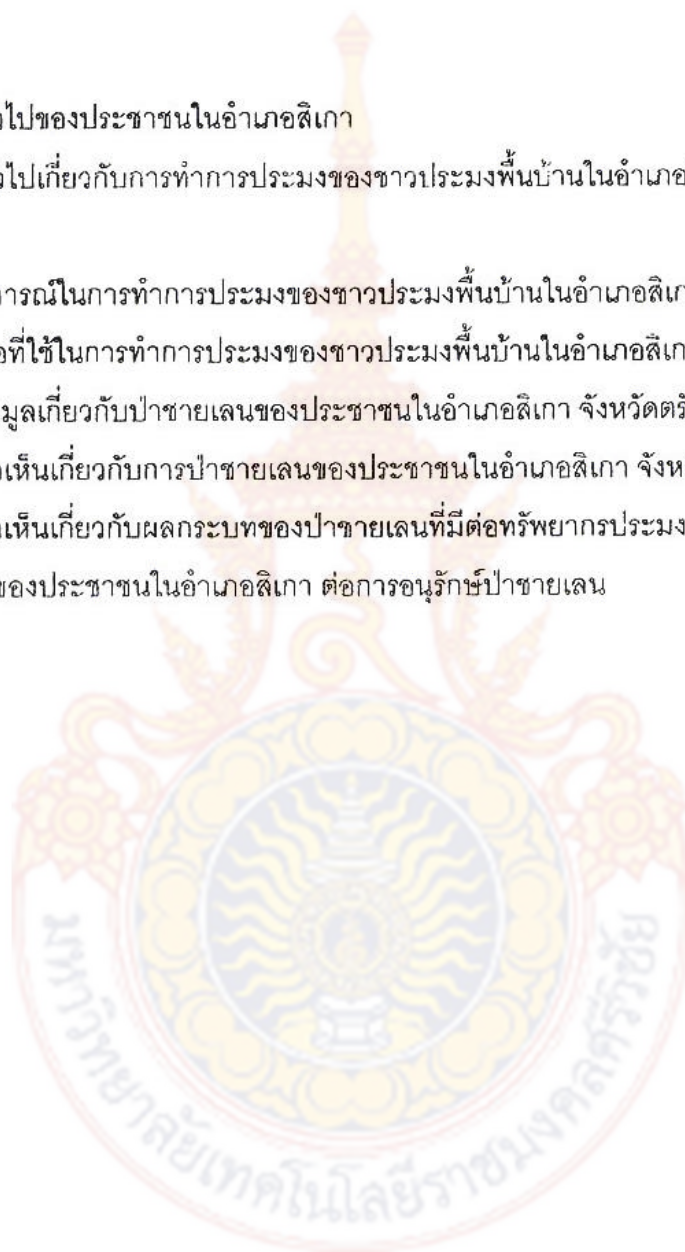
สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
ตรวจเอกสาร	3
ระเบียบวิธีวิจัย	12
ผลการศึกษา	14
สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา	29
ข้อเสนอแนะ	31
เอกสารอ้างอิง	32
ภาคผนวก	33

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่	หน้า
1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในอำเภอสิเกา	14
2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	15
3. ประสบการณ์ในการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกา	16
4. เครื่องมือที่ใช้ในการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	16
5. แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับป่าชายเลนของประชาชนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	17
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป่าชายเลนของประชาชนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	18
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของป่าชายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง	20
8. ทักษะคติของประชาชนในอำเภอสิเกา ต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน	24

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ป่าชายเลนบริเวณการสร้างท่าเรือ	34
2	ป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวอำเภอติเตียน	34
3	ป่าชายเลนที่มีการบุกรุก	35
4	ป่าชายเลนบริเวณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง	35
5	การสร้างถนนตัดผ่านป่าชายเลน	36
6	ป่าชายเลนที่เริ่มเสื่อมโทรมเนื่องจากการบุกรุก	36
7	เรือที่ใช้ในการทำการประมง	37
8	ป่าชายเลนที่สมบูรณ์	37
9	ทางเข้าหมู่บ้านบางค่างควายที่ตัดผ่านป่าชายเลน	38
10	การทำนาเกลือในพื้นที่ป่าชายเลน	38
11	ชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าชายเลน	39
12	ชุมชนบริเวณหาดฉางหลวง	39
13	การปลูกป่าชายเลน	40
14	ชุมชนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน	40
15	ชุมชนในป่าชายเลน	41
16	กลุ่มนักเรียน	41
17	อาชีพพยาบาล	42
18	อาชีพตำรวจ	42
19	อาชีพค้าขาย	43
20	สถานีพัฒนาป่าชายเลนที่ 31	43

คำนำ

ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศน์ที่เชื่อมต่อระหว่างแผ่นดินกับทะเลเข้าด้วยกัน เป็นเขตกันชนทางธรรมชาติที่คอยป้องกันพื้นดิน และชายฝั่งทะเล ให้พ้นจากความเสียหายจากอิทธิพลลมพายุ เป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำวัยอ่อน เป็นพื้นที่ ที่มีพืชพรรณไม้และสัตว์หลากหลายชนิด ช่วยสร้างความสมดุลของสภาวะอากาศ รวมถึงทางด้านสังคม การศึกษาและเศรษฐกิจเนื่องจากป่าชายเลนเป็นแหล่งที่ให้ประโยชน์กับชุมชน เป็นแหล่งอาหาร สร้างอาชีพ ช่วยค้ำจุนชีวิตธรรมชาติ อีกทั้งยังให้ผลผลิตด้านการประมงด้วย

ปัจจุบันป่าชายเลนในพื้นที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง กำลังถูกทำลาย ส่วนใหญ่เกิดจากการทำนาเกลือ การสร้างท่าเทียบเรือ การขยายตัวของชุมชน รวมทั้งมีการตัดไม้เกินกำลังการผลิตของป่า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาทัศนคติของชุมชน ต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการจัดการและเป็นแนวทางในการการอนุรักษ์และป้องกันพื้นที่ป่าชายเลน โดยควรทำความเข้าใจกับการสร้างจิตสำนึก ให้กับชุมชนโดยเฉพาะเยาวชน ควรมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในการอนุรักษ์และการป้องกัน ให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันฟื้นฟูป่าชายเลน ดำเนินการจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินของป่าชายเลน เพื่อมิให้ประชาชนในพื้นที่มีการบุกรุกเข้าไปในเขตป่าชายเลน เพื่อที่ป่าชายเลนจะได้มีอยู่คู่กับพื้นทะเล รวมทั้งทำให้ประชาชนสามารถได้ประโยชน์จากป่าชายเลนได้ยาวนานและยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสิเกา
2. ศึกษาผลกระทบของปายายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง
3. ศึกษาทัศนคติของประชาชนในอำเภอสิเกา ต่อการอนุรักษ์ปายายเลนและแนวทางการจัดการอนุรักษ์ปายายเลนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ตรวจเอกสาร

ป่าชายเลนหรือป่าโกงกาง(Mangrove forest หรือ intertidal forest) คือ กลุ่มของสังคมพืชซึ่งขึ้นอยู่ในเขตน้ำลงต่ำสุด และน้ำขึ้นสูงสุดบริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ หรืออ่าวป่าชายเลนเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตหลายชนิด ทั้งพืชและสัตว์ ป่าชายเลน จึงให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากมายทั้งในด้านพลังงานและไม้ใช้สอยตลอดจนเป็นแหล่งผลิตอาหารโปรตีนที่สำคัญ เนื่องจากป่าชายเลนเป็นที่วางไข่ แหล่งอาหาร และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำเศรษฐกิจนานาชนิด นอกจากนี้ป่าชายเลนยังช่วยป้องกันภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะเป็นเกราะกำบังและลดความรุนแรง ของคลื่นลมชายฝั่งช่วยดักตะกอนสิ่งปฏิกูล และสารพิษต่างๆมิให้ไหลลงไปสะสมในบริเวณชายฝั่งและในทะเล

ป่าชายเลนเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านป่าไม้ การประมง และสิ่งแวดล้อม เช่น ในด้านป่าไม้จากป่าชายเลน โดยเฉพาะไม้โกงกางนำมาทำพื้น เสา ถ่าน ให้ถ่านที่มีคุณภาพดี ไม้ป่าชายเลนอีกหลายชนิดนำไปทำสิ่งก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ และกลั่นเอกสารเคมีที่เป็นประโยชน์ เช่น แทนิน แอลกอฮอล์ กรดน้ำส้ม และน้ำมันดิน ในด้านการประมงป่าชายเลนเป็นแหล่งขยายพันธุ์ และที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด เช่น กุ้ง อันได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย โดยมีคนศึกษาพบว่าบริเวณป่าชายเลนประเทศไทย มีกุ้งชนิดต่าง ๆ ประมาณ 16 ชนิด บางชนิดอาจมีชีวิตรวมอยู่ในทะเลลึก แล้วเข้ามาเติบโตในชายฝั่ง ขณะที่สัตว์น้ำบางชนิดอาจใช้บริเวณป่าชายเลนเป็นทั้งแหล่งเกิดและอาศัยจนเติบโตสืบพันธุ์ต่อไป สัตว์น้ำประเภทปลาอีกเช่นเดียวกับประเภทกุ้งที่บางชนิดเข้ามาเลี้ยงตัววัยอ่อนในแหล่งน้ำชายฝั่งอันอุดมสมบูรณ์ จนเจริญเติบโตแล้วออกสู่ทะเลลึกเพื่อการแพร่พันธุ์ต่อไป แต่บางชนิดก็มีถิ่นอาศัยตั้งแต่เกิดจนตายในบริเวณเดียวกัน (endemic species) และพบปลาในวัยอ่อนอาศัยตามบริเวณชายฝั่งมากที่สุด เช่น ปลากะพงขาว ปลาเก๋า ปลากะบอกและปลานวลจันทร์ทะเล สัตว์น้ำประเภทหอยที่มีค่าทางเศรษฐกิจที่พบบริเวณป่าชายเลนและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น บนที่ราบดินเลน ที่ราบดินทรายปนเลน ได้แก่ หอยนางรม หอยแมลงภู่ หอยแครง และหอยกะพง นอกจากนี้ สัตว์น้ำประเภทปู จะพบมาก เช่น ปูแสม ปูทะเล และปูม้า สำหรับปูทะเลสามารถนำมาเลี้ยงให้มีเนื้อแน่นหรือจับมากบริเวณป่าชายเลน ปูทะเล (*Scylla serrata*) ไม่มีวงจรชีวิตระยะลูกทะเลเล็กเลยตลอดชีวิตจะอยู่อาศัยในบริเวณป่าชายเลน และพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น ซึ่งต่างจากปูม้า(*Portunus pelagicus*) ซึ่งในวัยอ่อนจะหากินบริเวณที่ราบดินเลน ใกล้เคียงป่าชายเลน แต่พอโตขึ้นจะว่ายออกไปหากิน และดำรงชีวิตในทะเลห่างออกไป ชาวประมงจับปูชนิดนี้ด้วยอวนลอยตรงกันข้ามกับการจับปูทะเล ซึ่งต้องจับบริเวณชายฝั่งด้วยแร้วดักปู หรือใช้ตะขอเกี่ยว ดึงออกจากกรูที่อยู่ระบบนิเวศวิทยาที่เกิดขึ้นในป่า

ชายเลนนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม พืชพรรณธรรมชาติชนิดต่าง ๆ เมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์ เพื่อใช้ในการสังเคราะห์แสงจะทำให้เกิดอินทรีย์วัตถุและการเจริญเติบโต กลายเป็นผู้ผลิต (producers) ของระบบส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้ นอกเหนือจากมนุษย์นำไปใช้ประโยชน์จะร่วงหล่นทับถมในน้ำและในดิน ในที่สุดก็จะกลายเป็นแร่ธาตุของพวกจุลชีพ เช่น แบคทีเรีย เชื้อรา แผลงก็ตอน ตลอดจนสัตว์เล็ก ๆ หน้าดินที่เรียกกลุ่มนี้ว่า ผู้บริโภคของระบบ (detritus consumers) พวกจุลชีพเหล่านี้จะเจริญเติบโตกลายเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำเล็กๆ และสัตว์เหล่านี้ จะเจริญเติบโตเป็นอาหารของพวกกุ้ง ปู และปลาขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับของอาหาร (trophic levels) นอกจากนี้ ใบไม้ที่ตกหล่นโคนต้นอาจเป็นอาหารโดยตรงของสัตว์น้ำ (litter feeding) ก็ได้ ซึ่งทั้งหมดจะเกิดเป็นห่วงโซ่อาหารขึ้น ในระบบนิเวศป่าชายเลน และโดยธรรมชาติแล้วจะมีความสมดุลในตัวของมันเอง แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็จะเป็นผลทำให้ระบบความสัมพันธ์นี้ถูกทำลายลง จนเกิดเป็นผลเสียขึ้นได้ เช่น ถ้าหากพื้นที่ป่าชายเลนถูกบุกรุกทำลาย จำนวนสัตว์น้ำก็จะลดลงตามไปด้วยตลอดจนอาจเกิดการเน่าเสียของน้ำตามมา

ทางด้านสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน มีความสำคัญในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลโดยเฉพาะช่วยลดการระน้ำเสียและยังช่วยทำให้เกิดการงอกของแผ่นดินขยายออกไปสู่ทะเลอีกด้วย ความสำคัญของป่าชายเลนด้านการอนุรักษ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลนั้น ไพโรจน์ (2534) สรุปไว้ดังนี้

ก) ป่าชายเลนเป็นฉากกำบังภัยธรรมชาติเพื่อป้องกันลมพายุมรสุมต่อการพังทลายของดินที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเล

ข) ป่าชายเลนช่วยป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษรากของต้นไม้ในป่าชายเลนที่งอกออกมาเหนือพื้นดิน จะทำหน้าที่คล้ายตะแกรงธรรมชาติ คอยกักกรองสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ที่มากับกระแสน้ำ ทำให้น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง และชายฝั่งทะเลสะอาดขึ้น

ค) ป่าชายเลนช่วยทำให้พื้นดินบริเวณชายฝั่งทะเล งอกขยายออกไปในทะเล รากของต้นไม้ในป่าชายเลน นอกจากจะช่วยป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษแล้ว ยังช่วยทำให้ตะกอนแขวนลอยจับกับน้ำทับถมเกิดเป็นแผ่นดินงอกใหม่เมื่อระยะเวลาอันนานก็จะขยายออกไปในทะเล เกิดเป็นหาดเลน อันเหมาะสมแก่การเกิดของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน จากการสำรวจของกรมป่าไม้ในปี 2528 พบว่ามีหาดเลนงอกใหม่ประมาณ 62,906 ไร่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพชรบุรีและจังหวัดอื่น ๆ

สรุปการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน

- มีความสำคัญในการเป็นแหล่งพลังงานและอาหาร
- เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ตามธรรมชาติ
- เพื่อเป็นเครื่องป้องกันแนวชายฝั่งทะเล
- เพื่อควบคุมการกัดเซาะพังทลาย
- เพื่อดูดซับน้ำเสีย
- เป็นแนวกำบังกระแสน้ำเชี่ยวที่ปากแม่น้ำและพายุหมุน
- ผลิตภัณฑ์จากไม้ เช่น เชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง
- การผลิตกรดจากเปลือกไม้ (tannin)
- การทำเหมือนแร่ดีบุกในบริเวณป่าชายเลน
- ให้ผลผลิตเกลือ
- ให้ผลผลิตมวลชีวภาพ (biomass) แก่แหล่งประมง
 - (ก) แหล่งประมงใกล้ชายฝั่ง
 - (ข) เป็นแหล่งพักอาศัยของลูกปลาและลูกกุ้ง
- ให้ผลผลิตมวลชีวภาพสำหรับการเลี้ยงหอยแมลงภู่มะพร้าวและปลา

ปัญหาของป่าชายเลน

ประเทศไทย มีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตร มีส่วนที่มีป่าชายเลนขึ้นอยู่ประมาณร้อยละ 36 ของความยาวชายฝั่งเท่านั้น ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่สำรวจในปี 2504 ประมาณ 2,299,375 ไร่ แต่จากการสำรวจพื้นที่ป่าชายเลนของกรมป่าไม้ โดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียม ในปี 2532 ปรากฏว่าพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดเหลือประมาณ 1,128,494 ไร่ โดยส่วนใหญ่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประมาณ 888,564 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 78.74 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด รองลงไปอยู่ในเขตภาคตะวันออก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก และภาคกลาง (หรือก้นอ่าวไทย) มีเนื้อที่ประมาณ 129,430 ไร่, 106,775 ไร่ และ 3,725 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.47, ร้อยละ 9.46 และร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งประเทศตามลำดับ (ไพโรจน์, 2534)

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศมีส่วนสำคัญทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงกล่าวคือ ในช่วงปี 2518-2522 เนื้อที่ป่าชายเลนลดลง 158,700 ไร่ หรือลดลงเฉลี่ยปีละ 39,675 ไร่ ในช่วงปี 2522-2529 เนื้อที่ป่าชายเลนลดลง 568,001 ไร่ หรือลดลงเฉลี่ยปีละ 81,143 ไร่ ในช่วงปี 2529-2532 เนื้อที่ป่าชายเลนลดลง 99,153 ไร่ หรือลดลงเฉลี่ยปีละ 33,060 ไร่ ในช่วงปี 2504-2534 เนื้อที่ป่าชายเลนถูกทำลายทั้งสิ้น 1,170,881 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.93 ของเนื้อที่ป่าชายเลนที่มีอยู่ในปี 2504 หรือคิดเป็นอัตราการทำลายเฉลี่ยปีละประมาณ 41,817 ไร่

สาเหตุสำคัญของการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน ในช่วงหลังปี 2522 เนื่องจากมีการตื่นตัวในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้ง เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีผลตอบแทนการลงทุนค่อนข้างสูง และมีระยะคืนทุนสั้นทำให้อุฏิกิจการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีเนื้อที่เลี้ยงเพิ่มขึ้นจาก 162,725 ไร่ ในปี 2522 เป็นประมาณกว่า 600,000 ไร่ ในปี 2529 หรือคิดเป็นร้อยละ 64.30 ของพื้นที่ป่าชายเลนที่ถูกทำลายทั้งหมด ส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อกิจกรรมอื่น เช่น การทำเหมืองแร่ การทำนาเกลือ การทำเกษตรกรรม การขยายตัวของชุมชน การสร้างท่าเทียบเรือ การสร้างถนนและสายส่งไฟฟ้า การสร้างโรงงานอุตสาหกรรม และการขุดลอกร่องน้ำ มีการขยายตัวไม่มากนัก โดยในช่วงระหว่างปี 2523 - 2529 ประมาณ 328,581 ไร่ หรือคิดเป็นเพียงประมาณร้อยละ 35.70 ของเนื้อที่ป่าชายเลนที่ถูกทำลายทั้งหมดจนถึงปี 2529 (ไพโรจน์, 2534)

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ยังทำให้เกิดการสูญเสีย และมีผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลนเป็นอย่างมาก ซึ่งลักษณะของผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นต่อป่าชายเลนนี้ จำแนกได้เป็น 3 ประการใหญ่ ๆ (สนธิ, 2532) คือ

ประการแรก เป็นผลกระทบทางด้านกายภาพ และเคมีภาพ ได้แก่ อุณหภูมิ น้ำ ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ ปริมาณธาตุอาหาร ความเค็ม สภาพทางอุทกวิทยา (การขึ้นลงของน้ำทะเล และปริมาณน้ำจืด) การตกตะกอน และน้ำขุ่นข้น ปริมาณสารพิษในน้ำ และการพังทลายของดิน เป็นต้น

ประการที่สอง ผลกระทบทางด้านชีววิทยา เช่น การเปลี่ยนแปลงชนิด ปริมาณและลักษณะโครงสร้างของพืชและสัตว์น้ำ

ประการสุดท้าย เป็นผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศ (Ecological balance) เช่น การสืบพันธุ์ การเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงท่าหลายที่อยู่ (habitat) การเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อาหาร (food chain) ที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศป่าชายเลนเอง และระบบนิเวศประเภทอื่น ๆ ในบริเวณชายฝั่งและใกล้เคียงป่าเลน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. เพื่อเป็นการหยุดยั้งการแผ่ขยายการทำลายป่าชายเลนจึงควรที่จะห้ามกิจกรรมใด ๆ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพป่าชายเลนได้
2. การตอบสนองของความต้องการใดๆของมนุษย์จะต้องเป็นไปโดยไม่ทำให้ส่งผลเสียหายต่อพืชและสัตว์ในเขตอนุรักษ์
3. ป่าชายเลนควรจะได้รับจัดการในรูปแบบของการจัดการทรัพยากรที่เกิดทดแทนได้ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดจนการให้บริการทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน
4. ควรจะถือว่าป่าชายเลนเป็นส่วนหนึ่งของเขตชายฝั่งทะเลโดยไม่มีการแบ่งแยกการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนจะต้องคำนึงถึงลักษณะการพึงพอใจของป่าชายเลนที่ขึ้นอยู่กับการใช้ที่ดินเพื่อการเก็บกักน้ำและลักษณะความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างป่าชายเลนกับพื้นน้ำชายฝั่งที่อยู่ติดกัน
5. ควรจะมีการจัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการที่อยู่ในป่าชายเลนหรือที่อยู่ติดกับป่าชายเลน โดยถือว่าระบบนิเวศป่าชายเลนนั้นเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและควรจะได้

เน้นถึงความสำคัญของกระบวนการภายนอกที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำจืดและน้ำเค็ม และการผลิตสารอาหาร

6. ควรจะมีการปรับปรุงฐานข้อมูลป่าชายเลน และแผนชาติเกี่ยวกับป่าชายเลนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

7. ทรนรงค์ให้ประชาชนและผู้บกรุกป่าชายเลนเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลน และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

8. ชดเชยพื้นที่ป่าชายเลนที่สูญเสียไปโดยการปลูกทดแทนขึ้นมา

มาตรการการควบคุมเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

- ควบคุมการทำบ่อเลี้ยงกุ้ง การตัดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ ฯลฯ ด้วยข้อกำหนดและกฎหมาย
- รักษาสภาพภูมิประเทศ และลักษณะดินของป่าและร่องน้ำ ให้อยู่ในสภาพธรรมชาติ
- รักษาแบบแผนทางด้านเวลาและด้านกายภาพของความเค็มของน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน
- รักษาแบบแผนธรรมชาติและวงจรการขึ้นลงของกระแสน้ำ และการไหลของน้ำจืดออกสู่

ทะเลให้คงอยู่ตลอดไป

- รักษาความสมดุลทางธรรมชาติระหว่งการรอก การกัดเซาะ และการตกตะกอน

มาตรการหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ควรยึดเป็นหลักดังนี้

ก. **มาตรการอนุรักษ์โดยตรง (Direct Conservation Measures)** คือการปฏิบัติต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยตรง เพื่อคงไว้ยาวนานที่สุดมีดังนี้

1. หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข อื่นๆเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมหน่วยงานดังกล่าว ให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ส่งเสริมความรู้ ช่วยวิเคราะห์วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐบาลนี้จะต้องสนองนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

2. นโยบายของรัฐบาลที่บริหารประเทศปัจจุบันต้องปฏิบัติตามแผนเดิมและพัฒนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ มีการวางแผนกำหนดนโยบายอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้แน่นอน และนำไปปฏิบัติให้ได้ผลเพื่อรักษาสมดุลของสถานการณ์แวดล้อมตามธรรมชาติเหมือนในอดีต

3. จัดตั้งหน่วยงานเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตลอดจนการประสานงานร่วมกันกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานที่สำคัญเช่นสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติซึ่งจัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2518 สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ฯลฯ

4. ออกกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทุกชนิด และมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 พระราชบัญญัติโรงงาน (เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและน้ำเสีย) พ.ศ. 2512 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2518 ฯลฯ

5. การถนอมใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด โดยมีมาตรการกำหนดเช่น อนุญาตให้ตัดไม้และล่าสัตว์ป่าในจำนวนจำกัด สิ่งใดมีมากก็อนุญาตมาก นับว่าการถนอมนี้ช่วยให้ทรัพยากรคงสภาพไว้ได้นานและมีคุณภาพ

6. การปรับปรุงสภาพที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยการสำรวจสภาพป่าไม้และบริเวณใกล้เคียงหมุดสภาพ แล้วนำมาปรับปรุงใหม่ให้ได้ประโยชน์ดีขึ้น เช่น จัดระบบชลประทานเข้าสู่ที่ดิน เพื่อให้เพาะปลูกได้ปีละ 2-3 ครั้งปลูกป่าทดแทนป่าที่หมดสภาพ ฯลฯ

7. หาวิธีการผลิตและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมิให้สูญเสียทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์

8. การนำของใช้แล้วมาประดิษฐ์ใหม่ เพื่อประหยัดทรัพยากรให้ใช้ได้ยาวนานๆ เช่น นำแร่โลหะเก่าๆที่ชำรุดแล้วหรือใช้ประโยชน์มิได้แล้วไปหลอมหลอมประดิษฐ์ทำอุปกรณ์เครื่องใช้ขึ้นใหม่อีก

9. การนำสิ่งอื่นมาใช้มาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือขาดแคลน โดยเฉพาะแร่ธาตุและป่าไม้ นอกจากนี้ต้องหาวิธีการนำสิ่งอื่นมาใช้แทนทรัพยากรที่มีราคาแพง เช่น พลาสติกแทนเหล็กและไม้ ใช้แอลกอฮอล์ แทนน้ำมันเบนซิน ใช้กระเบื้องซีเมนต์แทนสังกะสี เป็นต้น

ข. มาตรการทางสังคม

การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจะปล่อยให้ตกอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เพราะมนุษย์แต่ละคนต่างก็เป็นผู้สร้างความสกปรกให้กับสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และต่างก็เป็นผู้นำทรัพยากรมาพัฒนาสังคม แนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามมาตรการทางสังคม มีดังนี้

1 การร่วมมือในการรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อมทั่วไป เช่นไม่ทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานที่สำคัญ

2. การร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ให้อำนาจการใช้อย่างประหยัด บำรุงและปรับปรุงให้มีสภาพดีกว่าธรรมชาติ รัฐบาลนำของเก่ามาผลิตใหม่ใช้สิ่งอื่นแทนตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อผู้ใดละเมิดกฎหมายการอนุรักษ์ต่างๆ ต้องรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3. การให้การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพ ทุกระดับอายุและวัยเพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ต้องอาศัยสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ วารสาร และการอภิปราย เป็นต้น

4. ในฐานะที่เป็นประชาชนที่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมควรเสาะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เพื่อช่วยแนะนำเผยแพร่หรือป้องกันชีวิตของตนเองครอบครัว เช่น ควรเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับสารพิษที่เกิดจากสเปรย์น้ำยาชนิดต่างๆ ฟลูออไรด์คาร์บอนบรรจุอยู่ เมื่อใช้สารนี้แล้วจะลอยไปสู่อากาศเบื้องสูง ทำลายก๊าซโอโซนที่ห่อหุ้มโลกอยู่ เป็นผลให้แสง อัลตราไวโอเล็ต ผ่านมายังโลกได้สะดวกและเป็นอันตรายต่อผิวหนังมนุษย์

หลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Principle of Conservation Natural Resource)

1. การนำเอาของเสียมาใช้ซ้ำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (Variability of Waste)
2. การใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อเพิ่มเติมหรือแทนที่ ทรัพยากรที่หาได้ยาก (Substitution) เช่น การแพร่พันธุ์สัตว์น้ำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. การรวมกลุ่มกันของเจ้าของหรือผู้ใช้ทรัพยากรอย่างเดี่ยวเข้าด้วยกัน (Harmonious Property Relation) เพื่อที่จะสามารถใช้อย่างประหยัดในการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ง่ายขึ้น
4. การควบคุมทรัพยากรโดยรัฐ (Providential Function of Government) เช่น การออกกฎหมายเกณฑ์ทางการประมง เป็นต้น
5. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (Productive Power)
6. การรู้จักรับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากร (Individual Responsibility for Conservation)

จังหวัดตรังกับการพัฒนาป่าชายเลน

1 หน่วยงานของทางจังหวัดที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการป่าชายเลน ได้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของป่าชายเลน โดยได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน และประชาชนซึ่งมีหน่วยงานของรัฐบาลเป็นแกนนำ จัดให้ความรู้ทางวิชาการและใช้กฎหมายเป็นตัวป้องกันปราบปรามอีกมาตรการหนึ่งด้วย (สำนักงานจังหวัดตรัง, 2542)

2. มีการดำเนินงานปทุมชน ขององค์การเอกชน โดยมีการปรับขบวนการทำงานจากป่าใช้ สอยสู่ปทุมชนโดยมีแนวคิดเรื่องการปลูกป่า พื้นที่ป่าในบริเวณที่เสื่อมโทรมมาก หรือมีจำนวนต้นไม้ขึ้นอยู่น้อย (สมาคมขยายตผน, 2537)

คำนิยามทัศนคติ

ทัศนคติ หมายถึง ความโน้มแน้วที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าชนิดต่างๆ เช่น คน สัตว์ วัตถุ และสถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น

ทัศนคติเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นแรงขับของร่างกาย เป็นสิ่งที่คงทนถาวร แม้ว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยสามารถเปลี่ยนแปลงได้เหมือนการเรียนรู้อื่นๆ แต่ก็ เป็นความรู้สึกที่ฝังลึกลงไป เป็นความรู้สึกที่แสดงโดยตรงต่อสิ่งเร้าเป็นอย่างไร้ไป สามารถเกิดกับทุกๆ สิ่งได้ เช่น กับบุคคล วัตถุ กลุ่ม สถาบัน แนวความคิดและขบวนการต่างๆไป เป็นต้น เป็นพื้นฐานหรืออย่างน้อยก็เป็นส่วนหนึ่งอันเป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดลักษณะนิสัยขึ้นได้

ทัศนคติ เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล และมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคลคือทัศนคติจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล (สุชา, 2536)

ทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน คือ การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลภายในชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และความแตกต่างทางความคิดของกลุ่มประชากรในชุมชนลุ่มเกาะ

ระเบียบวิธีวิจัย

อุปกรณ์

1. แบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) สำหรับประชาชนในพื้นที่สำรวจ ชุมชนลีเกา อ.ลีเกา จ.ตรัง จำนวน 120 ชุด

วิธีการ

ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของป้าชายเลน ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนเป้าหมาย คือ ชุมชนลีเกา อ. ลีเกา จ. ตรัง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชาชน(Peple)

ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอลีเกา จังหวัดตรัง มีจำนวน 35,188 คน

1.2 การประมาณกลุ่มตัวอย่าง

$$n = N / [1 + Ne^2] \dots\dots\dots(1)$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม

N = จำนวนประชาชนในอำเภอลีเกาทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

$$\text{แทนค่า } n = 35,188 / [1 + (35,188)(0.1^2)]$$

$$n = 99.7 \text{ คน}$$

ในที่นี้กำหนดให้เก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 120 คน เพื่อความสะดวกในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การสุ่มตัวอย่าง(Sampling)

นำตัวอย่างจำนวน 120 คน มาทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (ณรงค์ชัย, 2542) เนื่องจากประชาชนในอำเภอลีเกา มีการประกอบอาชีพหลายประเภท จึงจำเป็นต้องแบ่งการศึกษาเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ

กลุ่มชาวประมง 30 ชุด

กลุ่มผู้ประกอบการค้า 30 ชุด

กลุ่มข้าราชการ 30 ชุด

กลุ่มนักเรียนนักศึกษา 30 ชุด

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามอาชีพต่างๆ แล้ว จึงมากำหนดวิธีการสุ่มเก็บตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จนครบในแต่ละกลุ่มอาชีพ

2. ขอบเขตของการศึกษา

ทำการศึกษาประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง โดยทำการศึกษาจำแนกตามกลุ่มอาชีพอาชีพ คือ อาชีพรับราชการ อาชีพค้าขาย+เกษตรกรรม อาชีพทำการประมง และอาชีพนักเรียนนักศึกษา

3. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ระดับการศึกษา ศาสนา กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของประชาชนในด้านการอนุรักษ์รวมถึงทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน

4. การเก็บข้อมูล โดยการออกแบบแบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) ประชากรในชุมชนสิเกา

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา ศาสนา กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนในชุมชนสิเกา

3. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับป่าชายเลน

5. วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าต่างๆ ดังนี้

5.1 ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percent)

5.2 ค่าไคสแควร์ (Chi - square)

5.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6. สถานที่และระยะเวลาที่ทำการศึกษา

6.1 สถานที่เก็บข้อมูล คือ ชุมชนสิเกา อ. สิเกา จ. ตรัง

6.2 สถานที่วิเคราะห์ข้อมูล คือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ต. ไม้ฝาด อ. สิเกา จ. ตรัง

6.3 ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2546

ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา

1. สภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสิเกา พบว่าระดับการศึกษาของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษามีมากที่สุด ร้อยละ 45.0 รองลงมาจบปริญญาตรี ร้อยละ 20.80 จบอนุปริญญา ร้อยละ 13.35 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.35 และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 7.50 โดยประชาชนที่จบชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง ส่วนประชาชนที่จบปริญญาตรีและอนุปริญญา ประกอบอาชีพราชการและทำการค้าขายหรือเกษตรกรรม

ประชาชนในอำเภอสิเกา ร้อยละ 71.70 นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 28.30 นับถือศาสนาอิสลาม โดยประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นชาวประมงพื้นบ้าน(ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสิเกา

สภาพทั่วไป	จำนวน	จำนวน ราย
		ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	54.0	45.00
ปริญญาตรี	25.0	20.80
มัธยมศึกษาตอนต้น	16.0	13.35
อนุปริญญา	16.0	13.35
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9.0	7.50
รวม	120	100
ศาสนา		
พุทธ	86.0	71.7
อิสลาม	34.0	28.3
รวม	120	100

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้านใน อำเภอสัตหีบ พบว่า แหล่งเงินทุนของชาวประมงพื้นบ้าน ที่ใช้ในการทำการประมงส่วนใหญ่ ใช้เงินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 46.7 กู้ธนาคาร ร้อยละ 23.3 ใช้ทุนส่วนตัว ร้อยละ 16.7 และใช้เงินทุนของกองทุนประมงพื้นบ้าน ร้อยละ 10.0 และทำการประมงโดยเป็นเจ้าของเรือเอง ร้อยละ 93.3 และเช่าเรือเพื่อทำประมง ร้อยละ 6.7 ชนิดของเรือที่ใช้ในการทำประมงส่วนใหญ่ ใช้เรือที่มีเครื่องยนต์นอกเรือ ร้อยละ 93.3 และทำการประมงโดยใช้เรือที่ไม่มีเครื่องยนต์ ร้อยละ 6.7 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสัตหีบ

จำนวน : ราย		
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำการประมง	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งเงินทุน		
กองทุนหมู่บ้าน	14	46.7
กู้ธนาคาร	7	23.3
ทุนส่วนตัว	6	20.0
กองทุนประมงพื้นบ้าน	3	10.0
รวม	30	100
การครอบครองเรือ		
เป็นเจ้าของเรือ	28	93.3
เช่าเรือ	2	6.7
รวม	30	100
ชนิดของเรือที่ใช้ในการทำการประมง		
เรือที่มีเครื่องยนต์นอกเรือ	28	93.3
เรือที่ไม่มีเครื่องยนต์	2	6.7
รวม	30	100

ประสบการณ์ของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสัตหีบมีประสบการณ์สูงสุด 30 ปี ต่ำสุด 10 ปี ประสบการณ์โดยเฉลี่ย 21 ปี (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ประสบการณ์ในการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกา

	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ประสบการณ์ (ปี)	30	10	21.5667	5.7696

เครื่องมือที่ชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกาใช้ทำการประมงส่วนใหญ่ ได้แก่ อวนปลาทราย อวนปู ลอบหมึก อวนลอยกุ้ง อวนจมกุ้ง และโพงพาง ร้อยละ 73.3, 70.0, 60.0, 56.7, 46.7 และ 10.0 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอสิเกา

เครื่องมือที่ใช้ในการทำการประมง	ใช้		ไม่ใช้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อวนปลาทราย	23	73.3	7	26.7	30	100
อวนปู	21	70.0	9	30.0	30	100
ลอบหมึก	18	60.0	12	40.0	30	100
อวนลอยกุ้ง	17	56.7	13	43.3	30	100
อวนจมกุ้ง	14	46.7	16	53.3	30	100
โพงพาง	3	10.0	27	90.0	30	100

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป้าชายเลนของประชาชนในอำเภอสิเกา พบว่า รับประทานอาหารทะเลมากที่สุด ร้อยละ 84.2 รองลงมาเป็นวิทยุ วารสาร หนังสือ การประชาสัมพันธ์และอินเตอร์เน็ต ร้อยละ 60.0, 41.7, 39.2, 24.2 และ 11.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับป่าชายเลนของประชาชนในอำเภอสิเกา

แหล่งข้อมูล	ทราบ		ไม่ทราบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โทรทัศน์	101	84.2	19	15.8	120	100
วิทยุ	72	60.0	48	40.0	120	100
วารสาร	50	41.7	70	58.3	120	100
หนังสือ	47	39.2	73	60.8	120	100
ประชาสัมพันธ์	29	24.2	91	75.8	120	100
อินเทอร์เน็ต	14	11.7	106	88.3	120	100

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับป่าชายเลนมีความแตกต่างกันกับกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($P < 0.01$) โดยมีค่าไคสแควร์ 69.917 สามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้ (ดังตารางที่ 6)

กลุ่มที่ 1 ป่าชายเลนเป็นแหล่งทำมาหากิน ไม่มีป่าชายเลนแล้วจะไม่มีสัตว์น้ำให้จับอีก กลุ่มอาชีพทำประมง และอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 63.3 และ 40.0 ตามลำดับ ของประชาชนในแต่ละกลุ่มอาชีพ

กลุ่มที่ 2 ป่าชายเลนเป็นแนวป้องกันคลื่นลมที่พัดมาจากทะเล กลุ่มอาชีพข้าราชการเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 50.0 ของประชากรในแต่ละกลุ่มอาชีพ

กลุ่มที่ 3 ป่าชายเลนทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมดี ทำให้อากาศดีมีร่มเงา กลุ่มอาชีพนักเรียน นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 50.0 ของประชาชนในแต่ละกลุ่มอาชีพ

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปายายเด่นของประชาชนในอำเภอสีเป้าจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ความถี่เกี่ยวกับปายายเด่น	กลุ่มอาชีพ									
	ข้าราชการ		ค้าขายและเกษตรกรรม		นักเรียนนักศึกษา		ประมงพื้นบ้าน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นแหล่งทำกิน	9	30.0	12	40.0	8	26.7	19	63.3	48	40.0
เป็นแนวป้องกันคลื่นลมทะเล	15	50.0	9	30.0	7	23.3	8	26.7	39	32.5
สิ่งแวดล้อมดี	6	20.0	9	30.0	15	50.0	3	10.0	33	27.5
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

2. ศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของป่าชายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของป่าชายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง ร้อยละ 50.0 เห็นด้วยมากที่สุดว่าหากป่าชายเลนถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมาก จะทำให้สัตว์น้ำในทะเลมีปริมาณลดลงร้อยละ 50.8 เห็นด้วยว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆในปัจจุบัน เช่น อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อสร้างโรงแรมหรือรีสอร์ททำให้ปริมาณป่าชายเลนลดลง และร้อยละ 48.3 เห็นด้วยว่าหากมีการขยายตัวของชุมชนเข้าไปในเขตป่าชายเลนทำให้ระบบนิเวศน์ของป่าชายเลนมีความสมบูรณ์น้อยลง นอกจากนี้ ร้อยละ 34.2 เห็นด้วยว่าการทำการประมงในบริเวณคลองติดกับป่าชายเลนจะทำให้ความสมบูรณ์ของป่าชายเลนลดลงส่งผลกระทบต่อชนิดและปริมาณของสัตว์น้ำ ส่วนการที่ชุมชนขยายตัวเข้าไปในป่าชายเลนทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดน้อยลงส่งผลต่อการแพร่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำและทำให้ชนิดรวมทั้งปริมาณของสัตว์น้ำลดลงตามไปด้วยเห็นด้วยมากที่สุดร้อยละ 55.5 (ดังตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของปราชญ์เลขที่มีต่อทรัพยากรประมง

ความคิดเห็น	ระดับคะแนนความคิดเห็น											
	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วย		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปราชญ์ปราชญ์เลขถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมากทำให้สัตว์น้ำในทะเลมีปริมาณลดลง	16	53.30	11	36.70	3	10.00	-	-	-	-	30.00	100.00
	14	46.70	11	36.70	4	13.30	1	3.30	-	-	30.00	100.00
	16	53.30	11	36.70	3	10.00	-	-	-	-	30.00	100.00
	14	46.70	10	33.30	3	10.00	3	10.00	-	-	30.00	100.00
	60	50.00	43	35.80	13	10.80	4	3.40	-	-	120.00	100.00
2 การมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆในปัจจุบันส่งผลต่อการทำให้ปริมาณปลาลดลง	8	26.70	13	43.30	5	16.70	4	13.30	-	-	30.00	100.00
	8	26.70	14	46.70	4	13.30	4	13.30	-	-	30.00	100.00
	11	36.70	16	53.30	3	10.00	-	-	-	-	30.00	100.00
	10	33.30	18	60.00	2	6.70	-	-	-	-	30.00	100.00
	37	30.80	61	50.80	14	11.70	8	6.70	-	-	120.00	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนความพึงพอใจ											
	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วย		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. การขยายตัวของชุมชนทำให้ระบบเมืองของป่าชายเลนมีความสมบูรณ์ลดน้อยลง	8	26.70	15	50.00	7	23.30	-	-	-	-	30.00	100.00
	8	26.70	13	43.30	4	13.30	5	16.70	-	-	30.00	100.00
	9	30.00	15	53.30	5	16.70	-	-	-	-	30.00	100.00
	7	23.30	14	46.70	4	13.30	5	16.70	-	-	30.00	100.00
	รวม	32	26.70	58	48.30	20	16.70	10	8.30	-	-	120.00
4. การทำประมงในบริเวณคลองติดกับป่าชายเลนจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของสัตว์น้ำในบริเวณป่าชายเลน	9	30.00	14	46.70	7	23.30	-	-	-	-	30.00	100.00
	11	36.70	13	43.30	6	20.00	-	-	-	-	30.00	100.00
	10	33.30	11	36.70	9	30.00	-	-	-	-	30.00	100.00
	3	10.00	3	10.00	6	20.00	18	60.00	-	-	30.00	100.00
	รวม	33	27.50	41	34.20	28	23.30	18	15.00	-	-	120.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความเสียหาย	ระดับคะแนนความเสียหาย											
	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วย		เห็นช่วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5 การสูญเสียของยานพาหนะเข้าไปเป็นป่าชายเลนเป็นการรบกวนการแพร่พันธุ์ของสัตว์น้ำ	16	53.30	11	36.70	3	10.00	-	-	-	-	30.00	100.00
ข้ารหาสาร	18	60.00	6	20.00	3	10.00	3	10.00	-	-	30.00	100.00
นักเรียน+นักศึกษา	14	46.70	13	43.30	1	3.30	2	6.70	-	-	30.00	100.00
ชาวประมงพื้นบ้าน	18	60.00	9	30.00	3	10.00	-	-	-	-	30.00	100.00
รวม	66	55.00	39	32.50	10	10.00	5	2.50	-	-	120.00	100.00

3. ทักษะคติของประชาชนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน

จากการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของป่าชายเลนกับจำนวนสัตว์น้ำในทะเลโดยเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 58.3 โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพนักเรียนนักศึกษา เห็นด้วยร้อยละ 77.00 เนื่องจากคิดว่าป่าชายเลนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ดังนั้นหากป่าชายเลนถูกทำลายลงไปก็จะส่งผลต่อปริมาณของสัตว์น้ำลดลงไปด้วย ประชาชนร้อยละ 57.5 เห็นด้วยมากที่สุดว่าป่าชายเลนเป็นแนวป้องกันภัยจากลมทะเลได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะกลุ่มอาชีพชาวประมงเห็นด้วยมากที่สุดถึงร้อยละ 76.70 ประชาชนร้อยละ 48.3 เห็นด้วยมากที่สุดว่าหากป่าชายเลนถูกทำลายลงไปจะส่งผลกระทบต่อปริมาณของสัตว์น้ำลดลงตามไปด้วย ประชาชนร้อยละ 64.2 เห็นด้วยมากที่สุดว่าป่าชายเลนเป็นทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ที่ทุกคนควรช่วยกันอนุรักษ์รวมทั้งช่วยกันฟื้นฟูในพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม ประชาชนร้อยละ 55.8 เห็นด้วยมากที่สุดว่า ควรมีการจัดอบรมส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยในกลุ่มอาชีพชาวประมงพื้นบ้านเห็นด้วยมากที่สุดร้อยละ 50.00 ประชาชนร้อยละ 42.5 เห็นด้วย หากรัฐเข้ามาช่วยกำกับดูแลป่าชายเลนโดยในกลุ่มข้าราชการเห็นด้วยถึงร้อยละ 50.00 ส่วนชาวประมงเห็นด้วยเพียงร้อยละ 36.70 ประชาชนร้อยละ 47.5 เห็นด้วยที่จะมีการจัดตั้งองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยเฉพาะเพื่อดูแลในการจัดสรรทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ประชาชนร้อยละ 38.3 เห็นด้วยมากที่สุด เกี่ยวกับการรื้อกล้าทำลายป่าชายเลนในปัจจุบันเป็นเพราะกฎหมายที่ใช้ควบคุมป่าชายเลนไม่มีความรัดกุมพอโดยเฉพาะในกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านเห็นด้วยมากที่สุดถึงร้อยละ 66.70 เนื่องจากมีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนของนายทุนและผู้มีอิทธิพลอื่นๆ ส่วนข้าราชการเห็นด้วยเพียงร้อยละ 13.30 เท่านั้น (ดังตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ทักษะชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอเสีเกา ต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ทัศนคติ	กลุ่มอาชีพ												
	ข้าราชการ		ค้าขาย+เกษตรกรรม		นักเรียน+นักศึกษา		ชาวประมงพื้นบ้าน		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. ป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับจำนวนสัตว์น้ำในทะเล													
เห็นด้วยมากที่สุด	19	63.30	18	60.00	23	77.00	10	33.00	70	58.30			
เห็นด้วย	9	30.00	10	33.30	7	23.00	13	43.00	39	32.50			
เห็นด้วยปานกลาง	2	6.70	2	6.70	-	-	4	14.00	8	6.70			
เห็นด้วยน้อย	-	-	-	-	-	-	3	10.00	3	2.50			
ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100			
2. ป่าชายเลนเป็นแหล่งป้องกันภัยธรรมชาติที่ดีที่สุด													
เห็นด้วยมากที่สุด	15	50.00	16	53.30	15	50.00	23	76.70	68	57.50			
เห็นด้วย	9	30.00	11	36.70	12	40.00	7	23.30	39	32.50			
เห็นด้วยปานกลาง	5	16.70	2	6.70	3	10.00	-	-	10	8.30			
เห็นด้วยน้อย	1	3.30	1	3.30	-	-	-	-	2	1.70			
ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100			

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ทัศนคติ	กลุ่มอาชีพ											
	ข้าราชการ		ค้าขาย+เกษตรกรรม		นักเรียน+นักศึกษา		ชาวประมงพื้นบ้าน		รวม			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
3. การที่ประชาชนถูกทำลายลงเป็นอย่างมากจะทำให้สัตว์น้ำในทะเลมีจำนวนลดลง	16	53.30	13	43.30	16	53.30	13	43.30	58	48.50		
เห็นด้วยมากที่สุด	10	33.30	11	36.70	11	36.70	14	46.70	46	38.30		
เห็นด้วยปานกลาง	2	6.70	2	10.00	3	10.00	3	10.00	10	9.20		
เห็นด้วยน้อย	2	6.70	1	3.30	-	-	-	-	3	2.50		
ไม่เห็นด้วย	-	-	2	6.70	-	-	-	-	2	1.70		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		
4. ประชาชนเป็นทรัพยากรที่ทุกคนต้องช่วยกันรักษา	20	66.70	18	60.00	20	66.70	19	63.30	77	64.20		
เห็นด้วยมากที่สุด	7	23.30	6	20.00	9	30.30	9	30.00	31	25.80		
เห็นด้วยปานกลาง	3	10.00	5	16.70	1	3.30	2	6.70	11	9.20		
เห็นด้วยน้อย	-	-	1	3.30	-	-	-	-	1	0.80		
ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ทัศนคติ	กลุ่มอาชีพ											
	ข้าราชการ		ค้าขาย+เกษตรกรรม		นักเรียน+นักศึกษา		ชาวประมงพื้นบ้าน		รวม			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
5. สนับสนุนให้มีการจัดอบรมส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชายเลน	12	40.00	14	46.70	20	66.70	21	70.00	67	55.80		
เห็นด้วยมากที่สุด	15	50.00	9	30.00	6	20.00	6	20.00	36	30.00		
เห็นด้วยปานกลาง	-	-	6	20.00	3	10.00	3	10.00	12	10.00		
เห็นด้วยน้อย	3	10.00	1	3.30	1	3.30	-	-	5	4.20		
ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		
6. รัฐเข้ามาช่วยกำกับดูแลป่าชายเลน	15	50.00	10	33.30	13	43.30	1	36.70	49	40.80		
เห็นด้วยมากที่สุด	10	33.30	11	36.70	15	50.00	15	50.00	51	42.50		
เห็นด้วย	5	16.70	2	6.70	2	6.70	4	13.30	13	10.80		
เห็นด้วยปานกลาง	-	-	3	10.00	-	-	-	-	3	2.50		
เห็นด้วยน้อย	-	-	4	13.30	-	-	-	-	4	3.40		
ไม่เห็นด้วย	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ทัศนคติ	กลุ่มอาชีพ											
	ข้าราชการ		ค้าขาย+เกษตรกรรม		นักเรียน+นักศึกษา		ชาวประมงพื้นบ้าน		รวม			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
7. การสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยเฉพาะ	6	20.00	8	26.70	10	33.30	10	33.30	34	28.30		
เห็นด้วยมากที่สุด	15	50.00	10	33.30	15	50.00	17	56.70	57	47.50		
เห็นด้วยปานกลาง	6	20.00	4	13.30	5	16.70	-	-	15	12.50		
เห็นด้วยน้อย	3	10.00	8	26.70	-	-	3	10.00	14	11.70		
ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		
8. การที่รื้อกล้าทำลายป่าชายเลนในปัจจุบันเป็นเพราะกฎหมายที่ใช้ควบคุมไม่รัดกุม	4	13.30	16	53.30	6	20.00	20	66.70	46	38.30		
เห็นด้วยมากที่สุด	14	46.70	6	20.00	16	53.30	10	33.30	46	38.30		
เห็นด้วยปานกลาง	6	20.00	5	16.70	5	16.70	-	-	16	13.40		
เห็นด้วยน้อย	6	-	-	-	3	10.00	-	-	9	7.50		
ไม่เห็นด้วย	-	-	3	10.00	-	-	-	-	3	2.50		
รวม	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100		

แนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลนในบริเวณป่าชายเลนของอำเภอสิเกา จ.ตรัง

- 1) ควรมีการปลูกทดแทนและปลูกเพิ่มในพื้นที่ที่ว่าง เพิ่มปริมาณป่าชายเลน
- 2) ชาวบ้านควรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษากรป่าชายเลนและสัตว์น้ำในบริเวณพื้นที่

ป่าชายเลน

- 3) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลป่าชายเลนในเขตชุมชนอย่างจริงจัง

สรุปผลการทดลอง

1. สภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสีเกา จ.ตรัง

สภาพทั่วไปของประชาชนในอำเภอสีเกาตามกลุ่มการประกอบอาชีพ พบว่าประชาชนประกอบอาชีพทำการประมง และนับถือศาสนาอิสลาม โดยทำการประมงแบบประมงพื้นบ้านใช้เรือหางยาวเป็นหลัก ส่วนอาชีพข้าราชการ ค้าขายและเกษตรกรรม และนักเรียนนักศึกษา นับถือศาสนาพุทธ

2. ผลกระทบของป่าชายเลนต่อทรัพยากรประมง

ในส่วนของผลกระทบของป่าชายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง พบว่ากลุ่มอาชีพของประชาชนในอำเภอสีเกา ทราบถึงผลกระทบของป่าชายเลนที่มีต่อทรัพยากรประมง เนื่องจากประชาชนทราบว่าการทำงานป่าชายเลน การพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ ในเขตบริเวณป่าชายเลน การขยายตัวของชุมชนมีผลทำให้ระบบนิเวศน์ในป่าชายเลนเสื่อมโทรม มีผลกระทบต่อจำนวนสัตว์น้ำที่เข้ามาเพาะพันธุ์วางไข่ในเขตป่าชายเลน ทำให้ปริมาณของทรัพยากรประมงลดน้อยลงตามไปด้วย

3. ทิศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ทัศนคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่า กลุ่มอาชีพของประชาชนในอำเภอสีเกาไม่มีผลต่อทัศนคติการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนนั้นรู้สึกหวงแหนทรัพยากรป่าชายเลนมาก เนื่องจากป่าชายเลนเป็นแหล่งทำมาหากิน หากไม่มีป่าชายเลนแล้วจะไม่มีสัตว์น้ำให้จับอีก รวมทั้งป่าชายเลนเป็นแนวกำบังคลื่นลมที่พัดมาจากทะเล ดังนั้น ประชาชนในอำเภอสีเกาต้องการที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยการปลูกทดแทนในส่วนที่เสื่อมโทรม และปลูกเพิ่มในพื้นที่อื่น เพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนให้มีปริมาณมากขึ้น เพื่อจะได้มีสัตว์น้ำหลายชนิดเพิ่มขึ้น

4. แนวทางการจัดการการอนุรักษ์ป่าชายเลน

แนวทางการจัดการการอนุรักษ์ป่าชายเลนในอำเภอสิเกา ชาวบ้านไม่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาจัดการเกี่ยวกับป่าชายเลน เนื่องจากผู้นำในชุมชนมีการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนดีอยู่แล้ว นอกจากนี้ชาวบ้านมีการปลูกป่าชายเลนทดแทนส่วนที่เสื่อมโทรมอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านในอำเภอสิเกามีการปลูกป่าชายเลนทดแทนในส่วนที่เสื่อมโทรมอยู่เสมอ
2. จากการศึกษาประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่า ข้อมูลยังไม่ครอบคลุมควรศึกษาในขั้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้. กองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ. 2523. สถิติการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อกิจการต่าง ๆ. 32น.
- นิวัติ เรืองพานิช. 2541. นิเวศวิทยาทรัพยากรธรรมชาติ. โครงการพัฒนาชุดการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เล่มที่ 2. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ทวี ทองสว่าง. 2523. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ. 103 –104 น.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2523. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, กรุงเทพฯ. 103 –106 น.
- นพรัตน์ บำรุงรักษ์. 2525. การปลูกป่าชายเลน พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์. กรุงเทพฯ. 28 น.
- ไพโรจน์ สุวรรณกร. 2534. นโยบายและแผนการจัดการป่าชายเลน. ใน รายงานการสัมมนา ระบบนิเวศป่าชายเลนแห่งชาติ, ครั้งที่ 7 จ. ตรัง, 22-25 กรกฎาคม, สำนักงานคณะกรรมการ การวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- สมาคมหยาดฝน. 2537. การดำเนินงานป่าชายเลนชุมชน. สมาคมหยาดฝน, ตรัง. 76น.
- สนธิ อักษรแก้ว. 2541. ป่าชายเลน นิเวศวิทยาและการจัดการ. ภาควิชาวนวัฒนวิทยา, คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 119น.
- สุชา จันทน์เอม 2536. จิตวิทยาทั่วไป. ภาควิชาจิตวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 388 น.
- อภิรักษ์ สงรักษ์. 2544. การจัดการทรัพยากรพ่อแม่พันธุ์กุ้งกุลาดำ (*Peneaus monodon*. FABRICIUS):กรณีศึกษาในจังหวัดตรัง วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, คณะประมง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 165 น.